

NA VELBLOUDU S VĚTREM O ZÁVOD

Závodit se může na lečtem. Jsou ale závody, o kterých zbytek světa ani neví, a přitom mají obrovský lokální význam. Jedním z nich jsou velbloudí závody v poušti Zalaga na jižní Sinaji, které mají staletou tradici a pro místní tribuny Beduínů jsou každoroční událostí.

► Text a foto: Kristina Vacková

Velbloudi ženoucí se tryskem pouští. Od pusy jim lítá pěna a na jejich hrbu sedí malí kluci se silou a vytrvalostí mužů. Vyvolení. Jsou těmi, kdo byli vybráni, aby za celý svůj kmen vyhráli závod. Není jim většinou víc než osm, devět let, těm nejstarším maximálně 14. Ale svou odpovědnost si uvědomují. Vítězství přinese jejich tribuně nejen finanční kapitál, ale také věhlas a respekt. A pohár. Putovní, ale alespoň na rok jim ho nikdo nevezme.

SETKÁNÍ V POUŠTI

Mluvíme o sinajském dostihu velbloudů, který má – zejména pro Beduíny – obrovskou tradici a je jednou z událostí, jež přetrvala dodnes. Počátek závodu sahá do 80. let minulého století, kdy byla Sinaj ještě pod nadvládou Izraele. Ale Beduínci – ti zde závodili na velbloudech již po staletí, bez ohledu na politické pozadí. Dnes je závod soutěží mezi mladými jezdci muzejských a tarabinských kmenů jižního Sinaje, jakož i mezi chovateli velbloudů každého kmene. A hlavně příležitostí pro setkání. Ve vádí Zalaga se potkávají přátelé a příbuzní, kteří se roky neviděli. A nechybějí zde samozřejmě ani milovníci závodu samotného.

ÚTĚK DO HOR

Historii závodu Zalaga rozepsaly dva jihosinajské beduínské kmene, které před 40 lety začaly vozit izraelské turisty na safari. Závod vytvořily jako další přitažlivou atrakci, která měla turistům připomenout jednu z tradic a oživit svou vlastní kulturu v údolí vádí Zalaga. „V minulosti jsme závodili na velbloudech na mnoha místech v okolí měst Daháb, Šarm aš-Šajch nebo Nuweiba,“ říká Mohammed Musa Muzena, beduínský obyvatel Dahábu. „Od doby, kdy se pobřeží rozšířilo, je lepší závodit v horách – a Zalaga je dobré místo pro závod. Je dobré nejen pro velbloudy a pick-upy, ale i pro diváky, kteří mohou v širokém údolí sledovat dobře – neříkám pohodlně – celý závod,“ dodává se smíchem Mohammed.

TÁBOR POD HVĚZDAMI

Na jeden den v lednu se obvykle klidná a vzdálená vádí přeměňuje v místo setkání pro všechny beduínské kmene Sinaje, a dokonce některé z dalších oblastí v Jordánsku a Saúdské Arábii. Na vzdáleném místě je nutné se shromáždit už noc před závodem a vybudovat tábor pod pouštními hvězdami.

Ohně jednotlivých táborů – je jich jen několik – blikají po obou stranách údolí, zasunuté do výklenků v útesech. Skály nabízejí dobrý úkryt před mrazivým větrem, a tma je jen občas rozsekána světly aut 4x4 a pick-upy, když se lidé pohybují kolem a navštěvují zřídka viděné přátele a příbuzné.

NEJEDNÁ SE O „MASOVKU“

I na poušti je zima chladná. Noční teploty dosahují často bodu mrazu, někdy dokonce klesnou i pod něj. Pro každoroční Camel Race – Velbloudí dostihy, jež se jedou 10. ledna ve vádí Zalaga, je ale lednové počasí naprosto vynikající.

Událost již bohužel dávno není uzavřena jen pro kmeny Beduínů, jak tomu bylo dříve. Ale naštěstí ještě stále nejde o turistickou atrakci – v lednu se obecně moc turistů do Egypta nevypravuje. Málokdo o této zajímavé akci ví, takže ve stovkách přihlízejících jsou kromě nejvíce zainteresovaných Beduínů i místní Egypťané, malé turistické skupinky, a hlavně lokální Evropané – rezidenti. Pro ty je Camel Race skvělým dobrodružstvím.

V PŘÍMÉM PŘENOSU...

Každý rok, 10. ledna, stovky beduínů z kmenů Muzeina a Tarabin zaplaví vádí Zalaga svými velbloudy, pick-upy

(nejčastěji Toyotami Hilux – malými nákladáčky pro 2–5 cestujících s velkou korbou) všech značek a velikostí a nejlepšími mladými jezdci. Všichni čekají, až odstartuje každoroční derby – třicetkilometrový závod na velbloudech. Většina přihlízejících dorazí do chladné, někdy i zasně-

„Do hloubky: Velbloudí závod je skutečným milníkem v sinajském kulturním kalendáři a je považován za pilíř síly a vytrvalosti beduínské kultury – dokonce i v těchto problémových dobách.“

žené vádí Zalaga už den předem, protože závod začíná brzy ráno. Kemp je většinou již postaven – jednoduché přístřeší s dekami a spacáky, kolem hoří ohně, na nichž Beduíní připravují své lokální lahůdky. Noc stráví každý po svém – jedni se zahřívají, jak mohou, a alkohol teče proudem, jiní pozorují hvězdnou oblohu, která je jako na dosah. Ti nejuvědomilejší jdou brzy spát, aby byli ráno čerství.

Ráno všechny probudí ostré slunce a neméně ostřejší zima. Všichni milovníci závodu opustí svá tábořiště a vydají se hledat start závodu a počátek velbloudí trasy,

kteří je každý rok malinko jinde. Na místě jsou již všichni Beduíní, závodníci i velbloudi, takže všude panuje obvyklý arabský ruch. Všichni jsou napjatí a očekávají start. Ten je pro celý závod nejdůležitější – kdo dobře odstartuje, má velkou šanci na to, stát se členem vedoucí skupinky.

Peloton velbloudů se totiž brzy po startu roztrhá do několika menších skupinek.

CHAOS: VELBLOUDI, JEZDCI, ČTYŘKOLKY... A PÍSEK. OBLAKA PÍSKU!

Jakmile je závod zahájen, každý se snaží najít nejlepší místo. Zalaga není jen o závodu velbloudů, ale také pick-upů. Málokdo si umí představit, že jakmile odstartuje peloton přibližně 30 velbloudů s dětskými jezdci, odstartuje i peloton pick-upů. A jsou jich skutečně desítky, ne-li stovky. Jedou s velbloudy celý závod,

křičí, troubí a povzbuzují své favority po celých 30 kilometrech. Občas zazní i výstřel z pušky. Pick-upy praskají ve švech – ve vnitřích i na korbách sedí Beduíní, Egypťané i turisté (mám na mysli pár desítek turistů). Fotografové většinou sedí ve vnitřích a snaží se získat ty nejlepší záběry. Všechno je obklopeno prachem a pískem, který rozvíří nejen velbloudi, ale i auta, takže chvílemi vypadá celá scenerie jako válečná. Z velbloudů jsou většinou vidět jen siluety, tryskem se řítící do neznáma. Malí kluci na hrbech mají bičičky, jednu ruku trvale zvednutou nad hlavou pro lepší manévrování, a mají jen jediný cíl – zvítězit za svou tribunu. Jezdci se chtějí blýsknout svým uměním velbloudích žokejů, a stejně tak se chtějí jejich starší kolegové ukázat jako skvělí řidiči pick-upů. Manévrování vádí vyžaduje jistý druh umění!

POHÁR A SLÁVA PRO VÍTĚZE

Zajímavé je, že velbloudi nejedou ve předu. Zvířata i nákladáky se hrnou do-

Pětihvězdičkový hotel.

Kemp na jednu noc má všechno, co je potřeba.

předu všechny najednou. A v tom je ten neskutečný adrenalin. Poušť rozhodně není rovina, takže je lepší se připoutat a věřit zkušeným řidičům. Je to totiž opravdový mumraj a neskutečný zážitek. Auta se vzájemně vyhýbají sama so-

bě – snaží se předjíždět sebe i velbloudy tak, aby každý co nejlépe viděl. I jako pozorovatel jste skutečnou součástí závodu. Občas nějaké auto uvízne v písku, lidé visí z korby dolů a auta mistrně manévrují nehostinným terémem.

Když se blíží cílová „rovinka“, všechna auta se snaží být v cíli před závodníky, aby lidé viděli rozhodující moment.

Když dojedou všichni závodníci a určení velbloudi se aspoň malinko vzpomínají, následuje slavnostní vyhlášení vítězů, podporované křikem, několika ohlušujícími výstřely ze zbraní do vzduchu a typickým „voláním“ Beduínů z kmenů Muzeina a Tarabin. Vítěz dostane pohár, je mu předána obálka s finanční hotovostí a v posledních letech i „sponzorské dary“. Po závěrečném ceremoniálu, kde se každý snaží vyfotit se s vítězem, se všichni zase jako mávnutím kouzelného proutku rozjedou pouští do svých desítky a stovky kilometrů vzdálených domovů.

Ať se vám již poštěstí vidět závodní velbloudy, nebo ne, závod je rozhodně životním zážitkem! I když kemp není z plyše a závod se neúčastníte v pohodlné sedačce 5D kina, je to něco, na co nikdy nezapomenete! Je jen těžko popsateľné slovy, jak takové dostihy skutečně vypadají. Fotografie podají jistě lepší svědectví.

„Závod nám připomíná naše kořeny – kdo jsme jako beduínské lidi. Říká se, že zlato nepadá z nebe ani se nevytvorí ze stříbra. To znamená, že vše, co potřebujeme, pochází ze země, a stejně tak my bychom to zase měli zemi vrátit,“ dodává Sheikh Aisheesh Tarabin. ◀

[VOJENSKÉ NAPĚTÍ]

Každý rok se nad závodem objevují otazníky. Například před čtyřmi i třemi lety byly obavy, zda se závod vůbec uskuteční. Většinou se jedná o vojenské manévry v oblasti, které nejsou „naplánovány“ náhodou. Vláda se snaží potlačovat beduínské tradice. V roce 2016 se šířily zvěsti, že armáda bude zabavovat vozidla, jelikož průjezd pouští bude z bezpečnostních důvodů omezen jen na silnice.

Omezení pohybu na Sinaji se ještě zvýšila od výbuchu na palubě ruského letu Metrojet 9268 dne 31. října 2016. Bylo zabito 224 lidí a útok byl nárokován sinajskou pobočkou islámského státu, dříve známou jako Ansar Bait al Maqdis. Tato militantní skupina se objevila po Egyptské revoluci v roce 2011 s cílem útočit na egyptské vojenské cíle na severním Sinaji.

„Je to o nedostatku důvěry – armáda nevěří Beduínům. Brzy nám zakážou jezdit na velbloudech a pak i osly. Doufám, že zapomenou zakázat krávy, protože možná i z nich můžeme mít nějaký užitek,“ poznamenává ironicky Sheikh Aisheesh Tarabin. Tyto pochybnosti pramení z historie regionu a zrcadlí etnické a politické rozdíly mezi sinajským beduínským společenstvím a Egypťany v údolí Nilu.

Sinaj byl napaden Izraelem v letech 1967 až 1982, kdy byl vrácen do egyptské nadvlády v rámci dohody Země za mír z roku 1979. Od té doby se Egypt snažil tento region rozvinout a začlenit jej do moderního egyptského státu. Často však ignoroval práva nebo přání beduínských obyvatel a účinně kolonizoval oblast egyptskými obchodními magnáty a jejich pracovníky. V egyptském politickém zřízení navíc panuje pocit, že Beduíní neudělali dost, aby vzdorovali izraelským kolonizátorům. Možná i důsledkem toho zůstanou sinajští Beduíní zbídačeným a marginalizovaným sektorem egyptské společnosti.

V období po revoluci se situace na severním Sinaji ještě zhoršila, protože vláda zakročila proti pašeráckým tunelům, spojujícím Egypt s Gazou. Zbourala tisíce domů v Rafáhu a zintenzivnila operace proti militantním skupinám. Human Rights Watch tvrdí, že kampaň poškozují tisíce civilistů a riskuje, že způsobí více škody než užítku: obrátí lidi proti vládě. Sami Beduíní se bojí o svou budoucnost, a i proto se snaží své tradice stále více udržovat a zviditelňovat. „Mohlo by to dopadnout válkou v celém regionu Sinaje. Rekl bych, že klíčem je Palestina – dokud se tento problém nevyřeší, celý region je v nebezpečí exploze,“ dodává Sheikh Aisheesh Tarabin.

Auta, nebo velbloudi.

Někdy je obtížné poznat, kdo vlastně závodí. A je to tak. Všichni!

Před startem.
Napětí každou sekundu vrcholí.

Nervozita vrcholí.
Křik, troubení aut a výstřely z pušky... nervózní jsou velbloudi i jezdci.

Děti na hrbu.
Dětským závodníkům je často méně než 10 let.

V oblacích.
Oblaka písku a prachu jsou neodmyslitelnou součástí závodu.

V hloučku.
Peloton se brzy po startu roztrhá na malé skupinky.

Povzbuzování.
Jede se nejen o ceny, ale i o čest.

Bok po boku.
Bok velblouda... těsně po boku pick-upu. Atmosféra je strhující.

Naklepáno.
Fotit z vnitřku po vádí jedoucího auta je dost krkolomný výkon.

V cíli.
Závodníci jsou v cíli očekáváni zástupci své tribuny.

Trofej a sláva.
Reprezentoval dobře svůj kmen. Fotku s vítězem chce každý.

Šťastný vítěz.
Vítěz ročníku 2017 a doslova zpěňný velbloud - hvězdy dnešního závodu.

A zase za rok.
Poslední cvaknutí spouště. Yalla! Uvidíme se za rok.